

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İnkılâp Tarihi Öğretiminde Kullanılan Bazı Kavramları Anlama Düzeyi

Selahattin Kaymakcı¹

Özet

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının inkılâp tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları anlama düzeyini ortaya koymaktır. Araştırma 2004–2005 eğitim öğretim yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği birinci sınıfta okuyan toplam 160 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede öğrencilerden İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları açıklamaları istenmiştir. Elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları tam ve doğru olarak anlamadıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnkılâp Tarihi Öğretimi, Kavram, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı

Social Studies Teacher Candidates' Levels of Understanding of Some Concepts Used in History of Turkish Revolution Education

Abstract

The purpose of this study is to examine the social studies teacher candidates' levels of understanding of some concepts used in the History of Turkish Revolution education. This study was carried out with 160 students who were studying as first year undergraduate students in Karadeniz Technical University, Fatih Faculty of Education Social Studies Teaching Program in the 2004–2005 academic years. In this study, document analysis which is one of the qualitative research methods was used. In this case, a document including 10 concepts used in the History of Turkish Revolution education was given to the participants. In the result of this study, it appears that social studies teacher candidates didn't understand these concepts of History of Turkish Revolution sufficiently and they had lots of misconceptions about History of Turkish Revolution.

Key words: History of Turkish Revolution Teaching, Concept, Social Studies Teacher Candidate

---

¹ Yrd.Doç.Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, e-mail: kaymakci37@yahoo.com

1. Giriş

Bireyin kendisini herhangi bir alt ya da üst birime ait hissetmesinde tarihsel bilincin önemli rol oynadığı belirtilmektedir. Bu bağlamda modern ulus-devletlerin tamamında tarih öğretiminin ulusal kimliğin inşa edilmesinde ve bireyin kendini idrak etmesinde kilit bir rol üstlenmiş olduğu rahatlıkla söylenilebilir (Koçak, 1991: 2; Şimşek, 2002). Dolayısıyla öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek, öğrencilerde kendilerini geçmiş nesillerle ve çağdaşlarıyla bağdaştıran bir ortaklık duygusu uyandırmak gibi amaçları göz önüne alındığında tarih derslerinin kişilerin kimlik kazanım sürecinde yüklenmiş olduğu görev açıktır (MEB, 1998: 70).

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde tarih disiplini ilköğretimden yükseköğretime uzanan çizgide çeşitli dersler altında yerini almıştır. Bu derslerden biri de Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersidir. Günümüzde İnkılâp Tarihi dersleri bağımsız bir ders olarak ilköğretimde 8. sınıfta haftada 2; ortaöğretimde, sosyal bilimler lisesi dışında diğer liselerde 11. sınıfta, sosyal bilimler liselerinde ise 12. sınıfta haftada 2 saat olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük adı altında verilmektedir. Yükseköğretimde İnkılâp Tarihi derslerinin her iki yarıyıldan haftada 2'şer saat Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi adı altında okutulduğu görülmektedir. İnkılâp tarihi derslerini ilköğretimde sosyal bilgiler öğretmenleri, ortaöğretimde tarih öğretmenleri, yükseköğretimde ise öğretim elemanları ve öğretim üyeleri yürütmektedir.

Ülkemizde İnkılâp Tarihi derslerinin okutulmasının amaçlarından bazıları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Türk Bağımsızlık Savaşı, Atatürk İnkılâpları ve Atatürkçü Düşünce Sistemi, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi hakkında doğru bilgiler vermek,
- Türk milletinin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak,
- Atatürk önderliğinde gerçekleştirilen Türk inkılâbının tarihi anlamını ve önemini kavratmak,
- Atatürkçülüğü benimseterek Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak,
- Türkiye ve Atatürk inkılâpları, ilkeleri ve Atatürkçü düşünceye yönelik tehditler hakkında doğru bilgiler vermek,

- Ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini Atatürk ilke ve inkılâplarının oluşturduğunun bilincine varmak (Akbaba, 2007; MEB, 2006: 2; Doğaner, 2005; MEB, 1998: 689).

Yukarıda sıralanan amaçlar İnkılâp Tarihi derslerinin geleceği şekillendirecek gençleri yetiştirme adına üzerine aldığı büyük sorumluluğu ortaya koymaktadır. Ancak eğitim öğretim faaliyetlerinde çok büyük önemi olan İnkılâp Tarihi derslerinin öğretiminde birçok sorunun yaşandığı belirtilmektedir. Konuyla ilgili olarak Safran (1998), İnkılâp Tarihi alanının doğal yapısının siyasal özlü olması nedeniyle genişlikten yoksun tekdüze bir yapıya sahip olduğunu belirtmiştir. Delen (2007: 94) tarafından ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde yaşanan sorunlarla ilgili olarak yapılan araştırma, katılımcıların çoğunluğunun ders programının siyasî ve askeri tarih ağırlıklı olduğu, buna karşın sosyal tarih yönünün eksik kaldığı sonucunu ortaya koymuştur.

İnkılâp Tarihi öğretiminde yaşanan sorunlarla ilgili olarak; sınav kaygısı, müfredat yoğunluğu, konuların günlük hayatla ilişkilendirilememesi gibi nedenlerle öğrencilerin İnkılâp Tarihi dersine yönelik olumlu tutum düzeyinin düşük olduğu ileri sürülmektedir (Sağlam, 1997; Öztürk, 2005). Buna ilaveten İnkılâp Tarihi öğretiminde ders programlarının yapısı, öğretim yöntem ve teknikleri, materyal kullanımı ve ders kitapları açısından sorunların yaşandığını da belirtilmektedir (Ata, 2006; Köstüklü, 2005; Doğaner, 2005). Aksoy (2003: 217) tarafından yükseköğretim kurumlarında İnkılâp Tarihi öğretimine ilişkin olarak yapılan araştırmada da Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi öğretim elemanlarının İnkılâp Tarihi derslerinde bazı eksikliklerin bulunduğunu kabul ettiği ve bu eksikliklerin dersin amaç ve kapsamından daha çok dersin işleniş ve öğrencinin değerlendirilmesiyle ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İnkılâp tarihi öğretilmesiyle ilgili diğer bir sorun olarak İnkılâp Tarihi içeriğinde bulunan kavramların öğrenciler tarafından tam ve doğru olarak öğrenilememesi gösterilmektedir (Demircioğlu, 2005a: 47). Kömürcü (2002) tarafından 570 ilköğretim 8. sınıf öğrencisiyle gerçekleştirilen çalışma ilköğretim öğrencilerinin İnkılâp Tarihi dersinde geçen kavramları tam olarak

öğrenemedikleri sonucunu ortaya koymuştur*. “*Düşüncelerin gerek zihinde oluşması gerekse ifade yoluyla başkalarına aktarılması bireyin sözcük ve kavramlar ile oynadığı mantıksal sürecin ürünleridir*” diyen Dilek’in görüşü dikkate alındığında İnkılâp Tarihi derslerindeki kavramların iyi öğretilmesinin bireyin tarih bilincinin oluşmasındaki önemi ortaya çıkmaktadır (Dilek, 2001: 66). Bunun yanı sıra İnkılâp Tarihi derslerinde kullanılan kavramlar, tarihsel bilgileri ve tarihe ilişkin fikirleri düzenlemeye yardımcı olmaktadır. Genellemeler yapmayı, benzerlik ve farklılıkları görmeyi, konular ve bilgiler arasında bağlantılara kurmayı sağlamaktadırlar (Dönmez ve Yazıcı, 2008: 131–132). Bu nedenle ilköğretimin ikinci kademesinde okutulan İnkılâp Tarihi dersinin öğretiminden sorumlu olacak olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, İnkılâp Tarihi öğretimi alanında geçen kavramları çok iyi bilmeleri gerekmektedir.

Tarihsel bir bilginin ister somut, ister soyut olsun işlevsel hale gelmesi, kalıcı bir bilgi olması bu bilginin kavram ya da kavramlara dönüştürülmesine ve bu kavramların doğru bir şekilde algılanmasına bağlıdır (Candan, 1998: 42–43). Bu bağlamda İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan kavramların bilinmemesi alanın istenilen düzeyde algılanamamasına neden olmaktadır. Ayrıca İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan kavramların öğretmen adayları tarafından ne ölçüde öğrenildiğinin bilimsel olarak tespit edilmesinin bu alanda bulunan eksikliğin giderilmesine katkı yapacağına inanılmaktadır. Bu çerçevede sosyal bilgiler öğretmen adaylarının İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları anlama düzeylerinin bilinmesinin gelecekte yapılacak olan araştırmalar için faydalı olacağı düşünülerek bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

2. Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının İnkılâp Tarihi ile ilgili bazı kavramları anlama düzeyini ortaya koymaktır. Araştırmayla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları anlama düzeyleri nedir?

---

*Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi Öğretimiyle ilgili olarak yukarıda sıralanan sorunlar, ilköğretim kademesinde 2005 yılında hazırlanan ve 2008–2009 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm Türkiye’de uygulanacak olan İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 8. Sınıf Öğretim Programı ile giderilmeye çalışılmıştır.

- 2- Sosyal bilgiler öğretmen adayları İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramlardan en çok hangilerini doğru veya yanlış bilmektedirler?
- 3- Sosyal bilgiler öğretmen adayları İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramlardan en çok hangilerinde kavram yanlışlığına düşmektedirler?

3. Araştırmanın Yöntemi:

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman inceleme gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Bu araştırmada, araştırılması hedeflenen olgulara ilişkin bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaması ve araştırmanın amacına uygunluğu nedeniyle nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39–187).

3.1. Çalışma Grubu:

Araştırmanın çalışma grubunu araştırmanın yapıldığı sırada Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği birinci sınıfında öğrenim gören 72'si kız, 88'i erkek toplam 160 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

3.2. Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi:

Veri toplama aracı olarak “*İnkılâp Tarihi Öğretiminde Kullanılan Bazı Kavramlar*” adlı dokümandan yararlanılmıştır. Doküman geliştirilmeden önce alan uzmanları tarafından yazılmış olan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi kitaplarına bakılmış* ve kitaplardan araştırmada kullanılacak olan toplam 8 kavram seçilmiştir. Araştırmada kullanılacak kavramlar seçilirken kavramların birbiriyle ilişkili olmasına ve ders içerisinde yer almasına dikkat edilmiştir. Böylelikle araştırmanın veri toplama aracı geliştirilmiştir. Geliştirilen veri

---

* Araştırmada Kullanılan Kavramları Belirlemek İçin Taranan Kitaplar:

—Çapa, M. ve Çiçek, R. (2001), Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Trabzon: Serander Yay.

—Eroğlu, H. (1990), Türk İnkılâp Tarihi, Ankara: Savaş Kitap ve Yayınevi.

—Komisyon (2003), Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (Ed. Ayten SEZER), Ankara: Siyasal Kitabevi.

—Komisyon (1988), Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Ankara: Gazi Üniv. Yayın No: 116, Gazi Yayın No: 12.

—Komisyon (2005), İmparatorluktan Ulus Devlete Türk İnkılâp Tarihi (Ed. Cemil ÖZTÜRK), Ankara: Pegem A Yay.

toplama aracının geçerlilik, güvenilirlik ve kullanılabilirliğinin artırılması amacıyla ön çalışma yapılmıştır. Veri toplama aracı öncelikle eğitim fakültesinde bulunan iki uzman akademisyenle tartışılarak şekillendirilmiş ve araştırmanın yapılacağı bölümde okuyan öğretmen adaylarından rasgele seçilen 5 adaya da uygulanmıştır. Ön çalışma sonrasında gerekli düzeltme ve düzenlemeler yapılarak veri toplama aracına son şekli verilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması:

Araştırmaya ilişkin veriler araştırmacı tarafından 2004-2005 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında 27-31 Aralık 2004 tarihleri arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi C Blok dersliklerinde toplanmıştır. Veriler toplanmadan önce araştırmacı çalışmanın amacıyla ilgili olarak öğretmen adaylarına bilgi vermiştir. Kendilerine verilen dokümanlar üzerinde yer alan kavramların ne anlama geldiğini yazmalarını istemiştir. Ayrıca uygulama sürecinde öğretmen adaylarının sorularını cevaplamak suretiyle öğretmen adaylarına yardımcı olmaya çalışmıştır.

3.4. Verilerin Analizi:

“İnkılâp Tarihi Öğretiminde Kullanılan Bazı Kavramlar” dokümanı aracılığıyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin içerik analiziyle incelenmesinin nedenleri içerik analizinin;

- Esas olarak birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaya fırsat vermesi,
- Temel amacının toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak olması,
- Verileri daha derin bir işleme tabi tutması gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227).

Araştırma sonucunda elde edilen veriler literatürde yapılan çalışmalar ışığında kategoriler halinde çözümlenmiştir (Demircioğlu, 2005b; Ekiz ve Akbaş, 2005). Bu kategorilerin ifade ettikleri anlamlar aşağıda verilmiştir:

- a) *Kavramı Doğru Anlama (Doğru)*: Öğretmen adaylarının kavramı tam ve bilimsel olarak ifade eden cevapları bu kategoride toplanmıştır.

—Turan, R., Safran, M., Yalçın, S., Hayta, N., Şahin, M., Çakmak, M. ve Dönmez, C. (1999), Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Ankara: Siyasal Kitabevi.

- b) *Kavram Yanılgısı (Yanılgı)*: Öğretmen adaylarının kavramı tam olarak ifade edemediği, diğer bir ifadeyle bilimsel olarak kabul gören kavramlardan farklılık gösterdiği cevapların toplandığı kategoridir.
- c) *Kavramı Yanlış Anlama (Yanlış)*: Öğretmen adaylarının kavrama ilişkin bilimsel değeri olmayan cevapları bu kategoride toplanmıştır.
- d) *Kavrama Cevap Vermeme (Cevapsız)*: Öğretmen adaylarının boş bıraktığı cevapların toplandığı kategoridir.

Yapılan çözümlene sonucu ortaya çıkan veriler frekans (yinelenme sıklığı) ve yüzde olarak tablolştırılmıştır. Buna ilaveten veriler dokümanlardan yapılan doğrudan alıntılarla da desteklenmiştir. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin isimlerini gizlemek amacıyla gerçek isimlerin yerine takma isimler kullanılmıştır.

4. Bulgular ve Yorum:

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları anlama düzeyiyle ilgili olarak 72'si kız, 88'i erkek olmak üzere toplam 160 öğretmen adayının dokümanları incelenerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 1: İnkılâp Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanılgı		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
İnkılâp	117	73,1	33	20,6	10	6,3	---	---

İnkılâp; bir milletin sahip olduğu siyasi, sosyal, askeri alanlardaki kurumların devlet eliyle makul ve ölçülü metotlarla köklü bir şekilde değiştirilerek yenileştirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Turan ve diğ., 1999: 3). Diğer bir anlatımla inkılâp; toplumda çeşitli alanlarda, toplumun ihtiyaçlarına göre yapılan düzenlemeler ve yeni düzen anlamına gelir (Çapa ve Çiçek, 2001: 9). Özetle inkılâp, bir taraftan halk hareketi olarak mevcut düzeni zor kullanarak yıkmayı ve sonra yerine yeni bir düzen kurmayı ifade eder (Eroğlu, 1990: 9).

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının inkılâp kavramıyla ilgili olarak verdikleri cevaplar Tablo 1'de ele alınmıştır. Tablo incelendiğinde öğretmen adaylarından 117 kişinin inkılâp kavramını doğru, 10 kişinin ise yanlış anladığı, 33 kişinin de inkılâp kavramıyla ilgili yanılgı içerisinde olduğu görülmektedir. Tablodan inkılâp kavramıyla ilgili olarak öğretmen adaylarının tümünün cevap verdiği anlaşılmaktadır.

İnkılâp kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından Mehmet: “*Mevcut düzenin daha iyi bir düzen getirmek amacıyla yenileştirilmesi, kökten ve kalıcı olarak değiştirilmesidir*” demiştir. Kavramla ilgili olarak öğretmen adaylarından Deniz de: “*Belli bir düzenin köklü bir şekilde değiştirilerek yenileştirilmesidir*” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

İnkılâp kavramıyla ilgili yanlış yaşayan öğretmen adaylarından Emin: “*Çağın şartlarına göre yapılan yeniliklerdir*” demiştir. Kavram yanlışsı içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Işıl ise: “*Mevcut düzenin, aksamış, bozulmuş herhangi bir işlerliği kalmamış kısımlarını iyileştirerek devrin şartlarına göre düzenlemektir*” diyerek görüşünü açıklamıştır.

İnkılâp kavramını yanlış anlayan öğretmen adaylarından Ali: “*Doğru olmayan düzene karşı yapılan bir yenilik*” demiştir. Kavrama ilişkin olarak öğretmen adayı Gül ise : “*Kimi alanlarda eskinin yıkılarak yeninin getirilmesidir*” şeklinde açıklama getirmiştir.

Tablo 2: İhtilal Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanlış		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
İhtilal	102	63,8	37	23,1	13	8,1	8	5

İhtilal; bir devletin siyasi teşkilatını, kanuni şekillere hiç uymadan değiştirmek üzere zor kullanılarak yapılan geniş bir halk hareketidir (Turan ve diğ., 1999: 7). Başka bir ifadeyle ihtilal; bir devletin mevcut siyasi yapısını, iktidar düzenini ortadan kaldırmak için, bu konudaki hukuki kurallara başvurmadan, zor kullanılarak yapılan geniş bir halk hareketidir (Çapa ve Çiçek, 2001: 9). İhtilal, isyanın başarıya ulaşmış şeklidir. Aynı zamanda inkılâbın ilk aşamasıdır ve mevcut düzeni yıkmayı amaçlar. Mevcut otoriteye karşı gelmeyi, zora başvurmayı öngörür. İhtilalden sonra inkılâp başlar. Bu anlamda ihtilal inkılâp kavramına göre daha dar kapsamlıdır (Çapa ve Çiçek, 2001: 10; Turan ve diğ., 1999: 7; Eroğlu, 1990: 8)*.

*İhtilal ve inkılâp kavramıyla karıştırılan bir diğer kavram da devrimdir. Devrim kelimesi Türkçe devirmek kökünden hareketle oluşturulmuş bir kavramdır. Devrim; toplumsal yaşayış ve geleneksel kurumların hızlı ve geniş kapsamlı niteliksel değişimidir. Devrimin, mevcut durumu ortadan kaldırmaya yönelik olan birinci aşamasını ihtilal oluşturur. Devrimin ikinci aşamasını ise ihtilalden sonra yıkılan sosyal kurumların yerine geniş kapsamlı nitelik açısından değişmesini içeren inkılâp teşkil

İhtilal kavramıyla ilgili bilgilere Tablo 2’de yer verilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarından 102 kişi ihtilal kavramını doğru, 13 kişi ise yanlış cevaplamıştır. Tablodan öğretmen adaylarından 37 kişinin ihtilal kavramıyla ilgili yanlış içerisinde olduğu, 8 kişinin de kavramla ilgili herhangi bir cevap vermediği anlaşılmaktadır.

İhtilal kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından Nurbanu: “*Mevcut olan siyasi düzene karşı zor kullanarak yapılan geniş halk hareketidir. Ayrıca ihtilal inkılâbın ilk aşamasıdır*” demiştir. Öğretmen adaylarından Begüm de: “*Bir ülkede siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı halkın siyasi düzeni zorla değiştirmek için yaptığı geniş katımlı harekettir ve isyanın başarıya ulaşmış şeklidir*” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

İhtilal kavramıyla ilgili yanlış yaşayan öğretmen adaylarından Fatih: “*Eskinin tamamen ortadan kaldırılıp yerine yeni bir düzen getirmektir*” demiştir. Kavram yanlışsı içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Ömer ise: “*Mevcut düzeni ortadan kaldırmak için yapılan silahlı başkaldırma olayıdır*” diyerek görüşünü açıklamıştır.

İhtilal kavramını yanlış anlayan öğretmen adaylarından Serkan: “*Devlet tarafından çıkarılan köklü değişimi esas alan yasalardır*” demiştir. Kavrama ilişkin olarak öğretmen adayı Meltem ise : “*Bir tür rejim değişikliğidir*” şeklinde açıklama yapmıştır.

Tablo 3: İsyen Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanlış		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
İsyen	125	78,1	30	18,8	5	3,1	---	---

İsyen; toplum içinde belirli bir grubun veya herhangi bir teşkilatın sınırlı amaç ve hedefini gerçekleştirmek üzere devlete karşı başkaldırma hareketidir (Turan ve diğ., 1999: 7). Diğer bir ifadeyle isyan; mevcut düzene başkaldırmayı, kurulu düzeni onun kurallarına uymadan ortadan kaldırmayı amaçlar. İsyen bu nedenle ihtilal anlamını taşıyor gibi gözükse de, isyanın ihtilalden farkı başarısız kalması ve sadece iyiyi, yeniyi değil; olumsuzlukları da içermesidir (Çapa ve Çiçek, 2001: 10).

eder. Bu anlamda devrim; ihtilal ve inkılâba göre daha geniş bir anlama sahiptir (Erdaş, 2003: 9–10).

Tablo 3'te isyan kavramıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarından 125 kişi isyan kavramını doğru, 5 kişi ise yanlış cevaplamıştır. Buna karşın 30 kişinin isyan kavramıyla ilgili yanılığın içerisinde olduğu görülmektedir. Kavramı cevapsız bırakan olmamıştır.

İsyan kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından Ebru: *“Bir kişi veya grup tarafından var olan düzene karşı yapılan ayaklanmadır. Başarıya ulaşmamış halk hareketidir”* demiştir. Kavramla ilgili olarak öğretmen adaylarından Erhan da: *“Siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı halkın yönetime karşı başkaldırışı olarak tanımlanabilir”* şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

İsyan kavramıyla ilgili yanılığın yaşayan öğretmen adaylarından Bilge: *“Devlet yönetimini yıkarak yeni bir yönetim oluşturmaktır”* demiştir. Kavram yanılığı içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Bulut ise: *“Mevcut kuralları kabul etmeyerek, karşı çıkma olayıdır”* diyerek görüşünü açıklamıştır.

İsyan kavramını yanlış anlayan öğretmen adaylarından Ceyda: *“Mevcut yönetime karşı isyan”* demiştir. Kavrama ilişkin olarak öğretmen adayı Cemal ise : *“Topluma karşı yapılan ayaklanma”* şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Tablo 4: Darbe Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanılığ		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
Darbe	81	50,6	56	35	15	9,4	8	5

Darbe; mevcut iktidara karşı devletin emri altındaki resmi kuvvetlerden birinin mevcut iktidarı devirip yönetimi ele alması demektir (Turan ve diğ., 1999: 8). Diğer bir anlatımla darbe; bir ülkede baskı kurarak, zor kullanarak veya demokratik yollardan yararlanarak hükümeti istifa ettirme veya rejimi değiştirecek biçimde yönetimi devirme işi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 1998). Darbe sadece iktidardaki kişileri değiştirmeyi amaçlar, başarılı olduğu takdirde bile toplumdaki sosyal ve ekonomik yapıya ilişilmez (Erdaş, 2003: 10). Bu bağlamda tablo incelendiğinde öğretmen adaylarından 81 kişinin darbe kavramını doğru, 15 kişinin ise yanlış anladığı, 56 kişinin de darbe kavramıyla ilgili yanılığın içerisinde olduğu görülmektedir. Tablodan darbe kavramıyla ilgili olarak öğretmen adaylarından 8 kişinin kavramı yanıtlamadığı anlaşılmaktadır.

Darbe kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından Adnan: *“Siyasi veya askeri yollarla iktidarı devirme işi”* demiştir. Kavramla ilgili olarak öğretmen adaylarından Namık da: *“Mevcut iktidarın çeşitli yollarla devrilerek*

yönetime el konulması şeklinde tanımlanabilir” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Darbe kavramıyla ilgili yanlış yaşayan öğretmen adaylarından Erkan: *“Mevcut düzene karşı yapılan ayaklanma anlamına gelir”* demiştir. Kavram yanlışlığı içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Elif ise: *“Ordunun devletin başındaki kişiyi indirip yerine yenisini getirmesidir”* diyerek görüşünü açıklamıştır.

Darbe kavramını yanlış anlayan öğretmen adaylarından Tülin: *“Devletin herhangi bir kurumunu bozmaktır”* demiştir. Kavrama ilişkin olarak öğretmen adayı Hatice ise : *“Mevcut yönetimi kendi düşüncelerine göre yeniden kurmaktır”* şeklinde fikrini belirtmiştir.

Tablo 5: Evrim Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanlış		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
Evrım	53	33,1	59	36,9	20	12,5	27	17,5

Evrım, diğer adıyla tekamül; mevcut kurumun veya herhangi bir varlığın ideale doğru değişmesi olarak ifade edilmektedir (Turan ve diğ., 1999: 9). Sosyal Bilimler Sözlüğü’nde ise evrim; basit, sade ve biçimsiz olandan, belirgin ve karmaşık olana, ilkelden mükemmele doğru doğrusal, düzenli ve ilerlemeci nitelikteki değişim şeklinde tanımlanmaktadır (Demir ve Acar, 2002). Evrimde hızlı bir değişim yoktur, ilerleme ve gelişme zaman ve şartlara bırakılmıştır. Evrimde zorlama yoktur. Gelişmeler toplum bünyesine bağlı olarak ortaya çıkar. Toplum bünyesi herhangi bir yeniliği kabul etmezse o yenilik hareketi yok olur; eğer kabul ederse toplumsal kurallar içerisinde ve uzun bir dönemde değişim gerçekleşir (Çapa ve Çiçek, 2001: 10).

Evrım kavramıyla ilgili bilgilere Tablo 5’te yer verilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarından 53 kişi evrim kavramını doğru, 20 kişi ise yanlış cevaplamıştır. Tablodan öğretmen adaylarından 59 kişinin evrim kavramıyla ilgili yanlışlığı içerisinde olduğu, 27 kişinin de kavrama herhangi bir cevap vermediği anlaşılmaktadır.

Evrım kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından İbrahim: *“Mevcut kurumların zaman içerisinde nitelik ve nicelik açısından yaşadığı değişim ve gelişimdir”* demiştir. Kavramla ilgili olarak öğretmen adaylarından Serpil de: *“Bir ülkede siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda zaman içerisinde*

ideale ve iyiye doğru meydana gelen değişimdir” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Evrım kavramıyla ilgili yanlış yaşayan öğretmen adaylarından Hakan: *“Eskinin tamamen ortadan kaldırılıp yerine yeni bir düzenin getirilmesidir”* demiştir. Kavram yanlışlığı içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Hande ise: *“Herhangi bir alanda yeni ve köklü düzenlemeler yapmaktır”* diyerek görüşünü açıklamıştır.

Evrım kavramını yanlış anlayan öğretmen adaylarından Serap: *“Evrım bir teoridir”* demiştir. Kavrama ilişkin olarak öğretmen adayı Sırma ise : *“Bir şeyin başlangıcıdır”* şeklinde açıklama yapmıştır.

Tablo 6: Rönesans Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanlış		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
Rönesans	104	65	34	21,2	15	9,4	7	4,4

Rönesans; bilimde, sanatta, fikirde ve edebiyatta yeniden doğuş demektir (Turan ve diğ., 1999: 9; Komisyon, 1988: 11). Diğer bir anlatımla Rönesans; XV. yüzyıldan başlayarak İtalya’da ve daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde hümanizmin etkisiyle ortaya çıkan, klasik İlkçağ kültür ve sanatına bağlı olarak gelişen bilim ve sanat akımı olarak ifade edilmektedir (TDK, 1998).

Tablo 6’da Rönesans kavramıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarından 104 kişi Rönesans kavramını doğru, 15 kişi ise yanlış cevaplamıştır. Buna karşın 34 kişinin Rönesans kavramıyla ilgili yanlış içerisinde olduğu görülmektedir. Kavramı cevapsız bırakan öğretmen adayı ise 7 kişiden oluşmaktadır.

Rönesans kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından Ahmet: *“Yeniden doğuş demektir. İstanbul’un fethinden sonra Avrupa’da bilim, sanat ve düşünce alanında başlayan uyanıştır”* demiştir. Kavramla ilgili olarak öğretmen adaylarından Ayşe de: *“İtalya’da başlayıp dünyaya yayılan bilim, kültür ve sanat alanında başlayan yenileşme hareketidir”* şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Rönesans kavramıyla ilgili yanlış yaşayan öğretmen adaylarından Dila: *“Fransız İhtilali’nden sonra edebiyat ve sanatta meydana gelen gelişmelerdir”* demiştir. Kavram yanlışlığı içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Batuhan

ise: “*Toplumun çağa uygun olarak yeniden yapılanmasıdır*” diyerek görüşünü açıklamıştır.

Rönesans kavramını yanlış anlayan öğretmen adaylarından Seyhan: “*Dünya devletlerinde sanat ve bilim alanında yapılan yeniliklerdir*” demiştir. Kavrama ilişkin olarak öğretmen adayı Emel ise : “*Sosyal hayatı içine alan değişim sürecidir*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Tablo 7: Reform Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanılı		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
Reform	42	26,3	98	61,2	8	5	12	7,5

Reform veya eski deyimle ıslahat; toplum hayatının belirli alanlarında, toplumun ihtiyaçlarını ileriye yönelik olarak karşılamak amacıyla hukuk kuralları esas alınarak yapılan zorlayıcılığı bulunmayan yenileştirmelerdir (Eroğlu, 1990: 11)., Diğer bir anlatımla reform; toplumun ihtiyaçlarına cevap vermeyen kurumları bazı prensip ve şekil değişiklikleri koyarak çağın seviyesine göre yeniden düzenlemedir (Turan ve diğ., 1999: 8). Bu bağlamda tablo incelendiğinde öğretmen adaylarından 42 kişinin reform kavramını doğru, 8 kişinin ise yanlış anladığı, 98 kişinin de reform kavramıyla ilgili yanılı içerisinde olduğu görülmektedir. Tablodan reform kavramıyla ilgili olarak öğretmen adaylarından 12 kişinin kavramı yanıtlamadığı anlaşılmaktadır.

Reform kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından Zerda: “*Mevcut sistemin belli kurumlarında iyileştirmeye yönelik olarak yapılan düzenlemelerdir*” demiştir. Kavramla ilgili olarak öğretmen adaylarından Zafer de: “*Mevcut kurum veya kurumları çağın gereklerine göre yenileştirmedir*” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Reform kavramıyla ilgili yanılı yaşayan öğretmen adaylarından Veli: “*Mevcut olan kurumu kökten değiştirmek anlamına gelir*” demiştir. Kavram yanılı içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Sertap ise: “*Herhangi bir alanda yapılan daha yeni ve daha iyi olmayı amaçlayan yaptırımlardır*” diyerek görüşünü açıklamıştır.

Tablo 8: Tanzimat Kavramıyla İlgili Cevaplar Tablosu

KAVRAM	Doğru		Yanılı		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
Tanzimat	26	16,3	68	42,5	34	21,2	32	20

Tanzimat; düzenleme, düzene koyma, mevcut devlet düzenine çeki düzen verme demektir (Turan ve diğ., 1999: 9; Komisyon: 1988: 11). Diğer bir anlatımla idari işlerin düzeltilmesi için alınan önlemlerin ve uygulamaların tamamı anlamına gelir (TDK, 1998).

Tanzimat kavramıyla ilgili bilgilere Tablo 8’de yer verilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarından 26 kişi Tanzimat kavramını doğru, 34 kişi ise yanlış cevaplamıştır. Tablodan öğretmen adaylarından 68 kişinin Tanzimat kavramıyla ilgili yanılığın içerisinde olduğu, 32 kişinin de kavrama herhangi bir cevap vermediği anlaşılmaktadır.

Tanzimat kavramını doğru anlayan öğretmen adaylarından Ferda: *“Tanzim etmek, düzenlemek anlamına gelir. Mevcut sistemin aksayan yönlerini gidermektir”* demiştir. Kavramla ilgili olarak öğretmen adaylarından Ferit de: *“Bir ülkede siyasi, sosyal ve ekonomik alanların aksayan yönlerinin ortadan kaldırılması amacıyla yapılan düzenlemelere denir”* şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Tanzimat kavramıyla ilgili yanılığın yaşayan öğretmen adaylarından Rıza: *“Osmanlı Anayasası’nda azınlıkların can, mal ve namus varlığının koruma konusunun güvence altına alınmasıdır”* demiştir. Kavram yanılığının içerisinde bulunan diğer öğretmen adayı Reyhan ise: *“Yönetimde meydana gelen bazı değişikliklerdir. Hukukun üstünlüğünün tanınmasıdır”* diyerek görüşünü açıklamıştır.

Tanzimat kavramını yanlış anlayan öğretmen adaylarından Tamer: *“Ülkemizde monarşinin ortadan kaldırılmasıdır”* demiştir. Kavrama ilişkin olarak öğretmen adayı Tolga ise : *“Batılılaşmak anlamına gelir”* şeklinde açıklama yapmıştır.

Tablo 9: İnkılâp Tarihi Öğretiminde Kullanılan Bazı Kavramları Anlama Düzeyini Gösteren Tablo

KAVRAMLAR	Doğru		Yanılığ		Yanlış		Cevapsız	
	f	%	f	%	F	%	f	%
İnkılâp	117	73,1	33	20,6	10	6,3	---	---
İhtilal	102	63,8	37	23,1	13	8,1	8	5
İsyan	125	78,1	30	18,8	5	3,1	---	---
Darbe	81	50,6	56	35	15	9,4	8	5
Evrim	53	33,1	59	36,9	20	12,5	27	17,5
Rönesans	104	65	34	21,2	15	9,4	7	4,4

Reform	42	26,3	98	61,2	8	5	12	7,5
Tanzimat	26	16,3	68	42,5	34	21,2	32	20

5. Sonuç ve Öneriler:

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları anlama düzeylerini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışma sonucunda ilköğretim ikinci kademedeki bu dersi verecek olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının İnkılâp Tarihi öğretiminde geçen bazı kavramları tam olarak anlayamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan; öğretmen adaylarının isyan, inkılâp, Rönesans ve ihtilal kavramlarını diğer kavramlara göre daha yüksek düzeyde doğru olarak bildikleri anlaşılmaktadır. Buna karşın öğretmen adaylarının Reform, Tanzimat, evrim ve darbe kavramlarında kavram yanlışlığı içerisinde olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının inkılâp, ihtilal, isyan, Rönesans kavramlarında da ciddi anlamda yanlışlığa düştükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Tanzimat, evrim, darbe, Rönesans ve ihtilal kavramlarını diğer kavramlara oranla daha yüksek oranda yanlış cevapladıkları görülmektedir. Ayrıca Tanzimat, evrim ve reform kavramını diğer kavramlara oranla daha yüksek oranda cevapsız bıraktıkları bulgulardan anlaşılmaktadır.

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular sosyal bilgiler öğretmen adaylarından önemli bir kısmının İnkılâp Tarihi öğretiminde kullanılan bazı kavramları tam ve doğru olarak bilmediğini ortaya koymaktadır. Bu durumun ders programının yoğunluğundan, dersi yürütenlerin etkili öğretim stratejilerini uygulamamasından, derslerde materyal kullanımının azlığından, dersin öneminin gerektiği şekilde öğrencilere kavratılmamasından ve teknolojik yetersizlikten kaynaklandığı düşünülmektedir (Aksoy, 2003; Kömürcü, 2002).

Ulaşılan bu sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

- Olgu, kavram ve genellemelerin çokça bulunduğu İnkılâp Tarihi derslerinde konular öğretilmeden önce konu içerisinde geçen kavramlar öğrencilere açıklanmalıdır.
- Öğretmen adaylarına İnkılâp Tarihi derslerinin iyi öğretilmesinde ve öğrencilere sevdirmesinde kavramların rolünün ne olduğu ve kavramların nasıl öğretilmesi gerektiği öğretilmelidir.
- Kavramlar öğretilirken kavramla ilgili örnekler ve kavramın kritik özellikleri mutlaka verilmeli, kavramlar arasında ilişki kurulmalı ve en

önemlisi kavramı öğrencinin/öğretmen adayının öğrenip öğrenmediği kontrol edilmelidir.

- Kavramlar görsel ve uygulamalı olarak öğrencilere öğretilmelidir.
- Kavram öğretiminde kavram haritaları, anlam çözümleme tabloları, kavram ağları, kavram tabloları ve grafik düzenleyiciler gibi materyallerden yararlanılmalıdır.
- İnkılâp Tarihi derslerinde kavram öğretilmesiyle ilgili olarak öğretmenlere hizmet içi kurslar verilmelidir.

Not: Bu çalışmayı gerçekleştirirken fikir ve katkılarıyla bana destek veren Hocam Doç. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU'na teşekkürü bir borç bilirim

KAYNAKLAR

- Akbaba, B. (2007), “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Öğrenci Görüşleri”, Kastamonu Eğitim Dergisi Cilt: 15 No: 1, Kastamonu: Kastamonu Eğitim Fak. Yay.
- Aksoy, İ. (2003), Yükseköğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Öğretimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ata, B. (2006), “İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi'nin Taslak Programının Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar”, Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yay., s. 121-130.
- Candan, A. S. (1998), Kavramlara Dayalı Tarih Öğretimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çapa, M. ve Çiçek, R.. (2001), Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Trabzon: Serander Yay.
- Delen, S. (2007), İlköğretim ve Ortaöğretimde Öğretmen Görüşlerine Göre Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Demir, Ö. ve Acar, M. (2002), Sosyal Bilimler Sözlüğü, Ankara: Vadi Yay.
- Demircioğlu, İ. H. (2005a), Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar, Ankara: Anı Yay.
- Demircioğlu, İ. H. (2005b), “Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Tarih Öğretiminde Kullanılan Zaman ve Kronolojiyle İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyi”, Eğitim Araştırmaları Dergisi, Sayı: 19, Ankara: Anı Yay., s. 155-163.
- Dilek, D. (2001), Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi, Ankara: Pegem Yay.
- Doğaner, Y. (2005), “Yükseköğretimde Atatürk İlke ve İnkıplarının Öğretimi ile İlgili Düşünceler”, İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi Yay., s. 281-286.
- Dönmez, C. ve Yazıcı, K. (2008), T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi, Ankara: Nobel Yay.
- Ekiz, D. ve Akbaş, Y. (2005), “İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Astronomi ile İlgili Kavramları Anlama Düzeyi ve Kavram Yanılgıları”, Milli Eğitim Dergisi Sayı:165, Kış 2005, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/165/ekiz.htm> adresinden (10 Şubat 2008) tarihinde alınmıştır.
- Erdaş, S. (2003), “Giriş [B-Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi İle İlgili Kavramlar]”, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (Ed. Ayten SEZER), Ankara: Siyasal Kitabevi, s. 1–13.
- Eroğlu, H. (1990), Türk İnkılâp Tarihi, Ankara: Savaş Kitap ve Yayınevi.
- Koçak, K. (1991), Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tarih Öğretimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Komasyon (1988), Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Ankara: Gazi Üniv. Yayın No: 116, Gazi Yayın No: 12.
- Kömürcü, Z. (2002), İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Köstüklü, N. (2005), “İlk ve Ortaöğretimde Atatürk İlke ve İnkıpları ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Nasıl Öğretilmeli? Bazı Tespit ve Öneriler”, İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi Yay., s. 43-50.
- Meb (1998), 1998 Ortaöğretim T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Müfredat Programı, Ankara: MEB Yay.
- Meb (2006), İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 8. Sınıf Öğretim Programı, Ankara: MEB Yay.
- Öztürk, C. (2005), “İlk ve Ortaöğretimde Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara: AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi Yay., s. 51-58.
- Safran, M. (1998), “İnkılâp Tarihi Öğretimine Yaklaşım Sorunları”, G.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 18 Sayı: 3, Ankara: G.Ü. Yay.
- Sağlam, H. İ. (1997), İlköğretim Okullarında “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” Dersi Öğretiminin Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, A. (2002), “İnkılâp Tarihi Derslerinin Gerekçeli Tarihçesi”, G.Ü. Kırşehir Eğitim Fak. Dergisi Cilt: 18 Sayı: 1, Kırşehir: Kırşehir Eğitim Fak. Yay.
- Tdk (1998), Türkçe Sözlük, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Turan, R. ve Diğer. (1999), Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yay.